

KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYALARNI RIVOJLANTIRISHDA LOYIHA FAOLIYATINING O‘RNI

Xamidova Diyora Jamshedovna

Samarqand davlat pedagogika instituti pedagogika kafedrası tayanch doktoranti

E- mail: s12173023@gmail.com

Annotatsiya. Maqolada loyiha faoliyati (loyiha usuli) talabalarning kommunikativ ta’lim faoliyatini rivojlantirishning samarali pedagogik vositasi sifatida tahlil qilinadi. Loyiha usulining tarixiy shakllanishi, metodik mohiyati, asosiy bosqichlari hamda turlari yoritilgan. Ushbu metod orqali o‘quvchilarda mustaqil fikrlash, jamoada ishlash, muammoli vaziyatlarni hal etish, kommunikativ, axborot va ijtimoiy-madaniy kompetensiyalarni shakllantirish imkoniyatlari asoslab berilgan. Shuningdek, loyiha faoliyatining chet tilini real kommunikativ vaziyatlarda qo‘llashga xizmat qilishi, o‘quvchilarning ijodiy faolligini oshirishi va shaxsiy rivojiga ta’siri ko‘rsatib berilgan.

Kalit so‘zlar. Loyiha usuli, loyiha faoliyati, kommunikativ ta’lim faoliyati, boshlang‘ich ta’lim, mustaqil faoliyat, jamoaviy ish, kompetensiya, chet tilini o‘qitish.

РОЛЬ ПРОЕКТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РАЗВИТИИ КОММУНИКАТИВНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ

Аннотация. В статье анализируется проектная деятельность (метод проектов) как эффективный педагогический инструмент развития коммуникативной учебной деятельности учащихся. Освещены историческое становление метода проектов, методологическая сущность, основные этапы и виды. С помощью этого метода обосновываются возможности самостоятельного мышления студентов, работы в команде, решения задач, формирования коммуникативной, информационной и социокультурной компетентности. Также было показано, что проектная деятельность служит использованию иностранного языка в реальных коммуникативных ситуациях, повышает творческую активность студентов и влияет на их личностное развитие.

Ключевые слова: Метод проектов, проектная деятельность, коммуникативная учебная деятельность, начальное образование, самостоятельная работа, групповая деятельность, компетентность, обучение иностранному языку.

THE ROLE OF PROJECT ACTIVITY IN THE DEVELOPMENT OF COMMUNICATIVE COMPETENCES

Annotation: The article analyzes the project activity (project method) as an effective pedagogical tool for the development of communicative educational activities of students. The historical formation of the project method, methodological essence, main stages and types are covered. By means of this method, the possibilities of students' independent thinking, team work, problem solving, communication, informational and social-cultural competence formation are substantiated. Also, it was shown that the project activity serves to use a foreign language in real communicative situations, increases the creative activity of students and has an effect on their personal development.

Keywords. Project-based learning, project method, communicative learning activity, primary education, independent learning, group work, competence, foreign language teaching.

Loyiha usuli – bu o'quv jarayonini individuallashtirishga yordam beradigan, boshlang'ich sinf o'quvchilariga o'z faoliyatini rejalashtirish, tashkil etish va nazorat qilishda mustaqillikni namoyish etishga imkon beruvchi kompleks o'qitish usuli. Bu o'quvchilarning mustaqil harakatlari orqali muayyan muammoni hal qilishga imkon beradigan o'quv va kognitiv texnikalar to'plamidir.

Loyiha faoliyati (loyiha usuli) kommunikativ ta'lim faoliyatini rivojlantirishning taqdim etilgan modelining ikkinchi muhim tarkibiy qismidir.

Loyiha usuli 20-asrning boshlarida o'rganishni bolalarning shaxsiy manfaatlarini hisobga olgan holda maqsadga muvofiq faoliyatga yo'naltirish maqsadida ishlab chiqilgan. Uning asl nomi muammolar usulidir. Uning yaratilishi falsafa va ta'limdagi gumanistik oqim g'oyalarini ommalashtirish bilan chambarchas bog'liq. Usulning asoschilari amerikalik faylasuf va o'qituvchi J.Dyui, shuningdek, uning shogirdi V.X. Klipatrik [3].

Loyiha usuli mustaqil fikrlashni rivojlantirishga qaratilgan bo'ladi. Uni qo'llash jarayonida maktab o'quvchilari nafaqat majburiy bilimlarni eslab qolish va takrorlash, balki uni amalda qo'llashni ham o'rganishadi.

Loyiha metodologiyasi individual faoliyatning kombinatsiyasi bilan ajralib turadi. Bolalarda, ularning shaxsiy xususiyatlariga muvofiq harakat qilish va jamoaviy faoliyat, ular doirasida hamkorlik tamoyili amalga oshiriladi. O'quvchilarning muayyan loyiha bo'yicha birgalikdagi ishi ularning faol og'zaki o'zaro ta'siriga asoslanadi.

Loyiha mavzusini tanlashda o'qituvchi o'z talabalarining qiziqishlari, ehtiyojlari va haqiqiy imkoniyatlaridan kelib chiqishi kerak. Mavzu fanlararo xarakterga ega bo'lishi mumkin va bu boradagi ish natijalari talabalar nazarida albatta amaliy ahamiyatga ega bo'lishi kerak.

Loyiha bo'yicha ish natijalari turli shakllarda taqdim etilishi mumkin: kollaj, kompyuter taqdimotlari, insho, albom, tavsiyalar, matnlar to'plami va boshqalar. Ularning taqdimoti konferentsiya, tanlov, spektakl, bayram paytida va hokazolar doirasida amalga oshirilishi mumkin. O'qituvchi asosiy e'tiborni qaratadigan ishning

asosiy natijasi mavjud bilimlarni yangilash va talaba real vaziyatlarda qo‘llay oladigan yangi bilim, ko‘nikma va malakalarni egallash bo‘lishi kerak.

Loyiha ustida ishlashni tashkil qilishda o‘qituvchi va talabalar uning bosqichlarini muhokama qiladilar:

- 1)
oyiha mavzusini tanlash;
- 2)
shchi guruhini shakllantirish;
- 3)
sh rejasini tuzish, muddatlarni belgilash;
- 4)
alabalar o‘rtasida vazifalarni taqsimlash;
- 5)
opshiriqlarni bajarish va ularni bajarish natijalarini guruhda muhokama qilish;
- 6)
amoaviy natijani ro‘yxatdan o‘tkazish;
- 7)
oyiha hisoboti;
- 8)
oyihani amalga oshirishni baholash.

V.M.Yanigina loyiha turlarining quyidagi tasnifini taklif qiladi [4]:

1-jadval.

V.M.Yanigina bo‘yicha loyiha turlarining tasnifi

Ishtirokchilar soni bo‘yicha	Davomiyligi bo‘yicha	Faoliyat turi bo‘yicha	Elementlar soni bo‘yicha
Individual - (shaxsiy)	1. Qisqa muddatli	1. Ijodiy	1. Mono-mavzu (bitta mavzu)
Juftlik	2. O‘rta muddatli	2. Tadqiqot	2. Fanlararo aloqadorlik
Guruh	3. Uzoq muddatli		3. Haddan tashqari mavzu

Loyiha usuli o‘qituvchiga nafaqat o‘quvchilarni lingvistik xususiyatga ega bo‘lgan aniq bilimlar bilan jihozlash, balki ularning ta‘lim va kognitiv kompetentsiyalarini rivojlantirishga imkon beradi va u maqsadni belgilash va unga erishish qobiliyatini, faoliyatni rejalashtirish va tashkil etish bilan bog‘liq ko‘nikmalarni, o‘zining va boshqalarning faoliyatini baholash bilan bog‘liq ko‘nikmalarni shakllantiradi. Uning yordami bilan axborotni qidirish, uzatish va saqlash, shuningdek uni o‘zgartirish sohasidagi dastlabki ko‘nikmalar bilan bog‘liq bo‘lgan axborot kompetensiyasi shakllanadi. Loyiha usuli orqali o‘rganilayotgan tilning mamlakati va madaniyati to‘g‘risida bilimlarni egallash, boshqa odamlarning qadriyatlari va qarashlari, urf-odatlar, jamoada ishlash va boshqa odamlarning fikriga bag‘rikenglik bilan munosabatda bo‘lish qobiliyati, shuningdek, urf-odatlariga hurmatni tarbiyalash bilan bog‘liq ijtimoiy-madaniy kompetensiyani shakllantirish amalga oshiriladi.

Loyiha metodologiyasi talabalarning soʻz boyligini kengaytirishga imkon beradi va ularni mustaqil ravishda yangi soʻz va iboralarni oʻzlashtirishga undaydi.

Shunday qilib, loyiha usuli bir qator muhim afzalliklarga ega. Kichik maktab oʻquvchilarining kommunikativ taʼlim faoliyatini rivojlantirish vositasi quyidagilardan iborat:

- het tilini oʻrganishda muloqot toʻsiqlarini bartaraf etish;
- ealga yaqin vaziyatlarda tildan foydalanish qobiliyati;
- infda psixologik qulay muhitni yaratish va saqlash;
- anlash bilan bogʻliq koʻnikmalarni rivojlantirish va oʻz tanlovi uchun masʼuliyatni oʻz zimmasiga olish qobiliyati;
- ishingiz natijalarining vizual tasviri.

Xulosa. Shunday qilib, loyiha usulining asosiy gʻoyasini talabalar faoliyatidagi yangi urgʻu deb hisoblash mumkin: reproduktiv xarakterdagi mashqlar oʻrniga jamoaviy ijodiy ish jarayonida talabalarning faol aqliy faoliyatiga ustunlik beriladi, tilni real kommunikativ vaziyatlarda qoʻllash imkonini beradi, bu chet tilini yaxshiroq oʻzlashtirishga yordam beradi va chet tilidagi muloqotga boʻlgan ishtiyoqni uygʻotadi.

Foydalanilgan adabiyotlar roʻyxati

1. Oʻzbekiston Respublikasining “Taʼlim toʻgʻrisida”gi Qonuni. –T.: Oʻzbekiston, 2020-yil, 23-sentabr.
2. Xatamova N.Q., Mirzayeva M.N. Ingliz tili darslarida qoʻllaniladigan interfaol usullar. Uslubiy qoʻllanma. Navoiy, 2007. -37 b.
3. Дьюи Дж. От ребёнка – к миру, от мира – к ребёнку (Сб. статей). - М.: Карапуз, 2009. — 352 с.
4. Якиманская И.С. Дифференцированное обучение: «внешние» и «внутренние» формы // Директор школы. - 1995. - № 3. - С. 39-45.